Н20

11076

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

НАЙЧУК Антон Антонович

УДК 321.01..81-276.6(043.3)

ПОЛІТИЧНА МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН

23.00.01 – теорія та історія політичної науки

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата політичних наук

Київ – 2015

НБ НПУ ім. М.П.Драгоманова

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі політичних наук Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Науковий керівник – доктор політичних наук, професор **ГОРБАТЕНКО Володимир Павлович,** Інститут держави і права імені В.М.Корецького НАН України, заступник директора.

Офіційні опоненти: доктор політичних наук, професор **ВІЛЬЧИНСЬКА Ірина Юріївна**, Київський національний університет культури і мистецтв, кафедра теорії та історії держави і права, професор;

кандидат політичних наук, старший науковий співробітник **БАЛАБАН Ростислав Валерійович**, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України, відділ теоретичних і прикладних проблем політології, старший науковий співробітник.

Захист відбудеться 30 червня 2015 р. о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.12 у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розіслано 28 травня 2015 року.

Вчений секретар спеціалізованої вченої ради **О. Я. Волянюк**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. В умовах сучасних масштабних соціальних трансформацій кореляція потенціалу мови та динаміки політичних відносин і процесів визначили конструювання важливого концепту – «політична мова». Значний функціональний інструментарій цього явища зумовив інтенсифікацію його імперативних властивостей у контексті моделювання соціально-політичної картини світу.

Глобалізація, нівелювання територіальних рамок розповсюдження інформаційних потоків закріпило за політичною мовою монополію на здійснення проекції політичної реальності. У рамках політичної комунікації здійснюється соціалізація кожного представника соціуму як політичного актора, його подальша інтеграція у громадянське суспільство, формування політичної культури й світогляду, визначення норм політичної поведінки, ідентифікація приналежності до одного з напрямків плюралістичних спрямувань. Конструювання горизонтальних і вертикальних векторів соціально-політичного діалогу, причинно-наслідковий зв'язок державного будівництва і трансформації політичних режимів, шляхи циркуляції політичних еліт та їх легітимації експлікуються у контексті функціональних можливостей політичної мови.

Потенціал політичної мови створює умови для улаштування і модернізації інформаційного виміру політики. Політична комунікація охоплює усі сфери суспільно-політичного буття, забезпечує глобальні рамки інформативного транзиту, здійснює вербалізацію політики та детермінує трансформації соціально-політичної реальності. Консолідація мовних можливостей визначає повний спектр політичних перипетій, створює умови політичної конкуренції та проектує діапазон перебігу політичного процесу. Дисбаланс активності політичних акторів інформаційного простору зумовлює конфронтації внутрішньополітичного або міжнародного характеру. Механізми організації інформаційної конкуренції мають комунікативну природу та апелюють до функціонального інструментарію політичної мови.

Дослідження політичної мови пов'язано з аналізом широкого кола наукових проблем у концептуальних підходах філософії мови, політичної лінгвістики, політичної метафорології, теорії політики та філософії політики. Поясненнями структурних компонентів комунікації та категоріальної бази політичної мови, що заклали основи політичної лінгвістики, займалися Е. Бенвеніст, В. Бергедорф, С. Бухарін, Т. Ван Дейк, Д. Велш, Д. Волтон, Ю. Габермас, С. Кара-Мурза, Г. Лассуелл, В. Ліпман, Н. Дж. О'Шонессі, Р. Тіксьє-Гішар, Р. Фаулер, П. Фоулкс, Г. Франке, Дж. Хоу, В. Циганков, А. Цуладзе, А. Шафф. Значну цінність для осмислення мовного інструментарію політики становлять дослідження представників американської та європейської шкіл політичної метафорології (А. Абрантеса, Е. Будаєва, М. Джонсона, П. Друлака, Д. Лакова, Р. Хюльсе, Дж. Чартеріса-Блека, А. Чудінова).

Серед українських вчених, що збагатили й урізноманітнили теоретичну базу дослідження політичної мови та продуктів її функціонування (політичних

міфів, метафоричних конструкцій тощо) в особливих умовах демократизації, модернізації інформаційного простору, у контексті сучасних глобальних викликів, варто виокремити В. Андрущенка, Т. Андрущенко, О. Бабкіну, Р. Балабана, В. Беха, О. Білого, О. Бойка, І. Варзаря, І. Вільчинську, М. Головатого, В. Горбатенка, М. Дмитренка, О. Картунова, В. Корнієнка, Л. Нагорну, О. Новакову, М. Остапенко, В. Петренко, Ю. Шайгородського, М. Шульгу та інших.

Порівняння теоретичних напрацювань вітчизняних дослідників і представників зарубіжної політології дозволяє вести мову про необхідність трансформації наукових підходів до розуміння змісту політичної мови та вироблення нових категорій, здатних обґрунтувати сучасні реалії політики, визначити місце політичної комунікації у них. Актуальність обраної теми обумовлюється необхідністю ґрунтовного вивчення впливу політичної мови на концептуалізацію соціально-політичної відносин через призму комунікативної парадигми інформаційного простору.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної теми кафедри політичних наук Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова «Проблеми політичної модернізації і трансформації: світовий досвід та українські реалії», що входить до Тематичного плану науково-дослідних робіт НПУ імені М. П. Драгоманова, науковий напрям «Дослідження проблем гуманітарних наук», затверджений Вченою радою НПУ імені М. П. Драгоманова (протокол № 6 від 26 грудня 2012 року). Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова (протокол № 11 від 28 березня 2013 року).

Метою дослідження є системний аналіз механізмів застосування політичної мови у пізнанні, інтерпретації та перетворенні соціально-політичної реальності в умовах її глобальних трансформацій.

Реалізації поставленої мети підпорядковане виконання таких ***завдань***:

– простежити генезис підходів до вивчення політичної мови та дати оцінку основним категоріям дослідження;

– охарактеризувати функціональні можливості політичної мови;

– сформувати комунікаційну концепцію політичної системи;

– розкрити зміст мовної матриці політичного процесу;

– розглянути практичні аспекти маніпулятивного потенціалу політичного дискурсу;

– осмислити місце політичної мови у модернізації та демократизації української політичної системи;

– порівняти вербалізацію концептів українського та американського політичного дискурсів, визначити рівень адаптації мовної матриці лібералізму в соціально-політичних реаліях сучасної України.

Об'єктом дослідження є інформаційно-комунікаційне середовище суспільно-політичного розвитку.

Предметом дослідження є політична мова як інструмент

концептуалізації соціально-політичних відносин.

Методологічна основа дослідження заснована на положеннях класичних і сучасних політичних теорій, спектрі філософських, загальнонаукових і конкретно-наукових методів пізнання, які дозволяють всебічно розкрити суть поставленої проблеми, забезпечити обґрунтованість і достовірність наукових результатів. Вивчення політичної мови у наш час реалізується на перехресті різних наук. Відтак міждисциплінарний характер дослідження зумовив одночасне застосування методик і категорій, притаманних для політичної лінгвістики, філософії мови та психології, що й дозволило визначити когнітивний аспект громадського сприйняття політичної комунікації суспільством. Дисертація ґрунтується на таких методологічних підходах: структурно-функціональний (визначення політичної мови як частини соціально-політичної реальності); системний (осмислення взаємозв'язку мовної матриці з основними категоріями політичної науки, систематизація функціональних елементів мови); політико-аксіологічний (формування ціннісної компоненти політичного дискурсу, його співвідношення з базовими орієнтирами демократії, визначення ролі політичного діалогу у сучасному розвитку суспільства); комплексний (дослідження функціонального потенціалу політичної мови як цілісного явища, його різноманітних проявів і умов реалізації, взаємозалежностей із базовими орієнтирами демократії і громадянського суспільства) та інші.

Робота здійснена за допомогою широкої методології, у рамках якої використовувалися діалектичний, біхевіористський, компаративістський методи. З метою систематизації теоретичного матеріалу та отримання нових результатів застосовувалися аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія і протиставлення, сходження від абстрактного до конкретного. Дослідницький пошук ґрунтується на принципі методологічного плюралізму, що дає змогу розглянути політичну мову та її ціннісну складову на основі логічного, системно-структурного, структурно-функціонального методів. Для класифікації та виокремлення чинників формування системи політичної комунікації як середовища функціонування громадянського суспільства, а також вироблення рекомендацій щодо шляхів подальшого вдосконалення ціннісних характеристик політичної мови в умовах сучасного розвитку Української держави використано метод евристичного моделювання. Водночас, необхідність вирішення конкретних завдань обумовило залучення прикладного інструментарію, зокрема, проведення інтент-аналізу українського політичного дискурсу. Емпіричну базу роботи становлять результати власного вибіркового соціального дослідження, проведеного в Україні та США.

Використання зазначених методів у взаємозв'язку та взаємодоповненні дозволили виявити ключові суперечності, причинно-наслідковий зв'язок досліджуваних проблем, чинники й умови їх розв'язання, а також здійснити в рамках цієї основи відповідний прогноз розвитку політичної ситуації на майбутнє. Одночасне застосування різних можливостей методології сучасного політичного пошуку здійснено з дотриманням принципів науковості, цілісності, загального зв'язку, єдності історичного та логічного, соціальної зумовленості.

Окрім наукового доробку вітчизняних авторів, теоретичну основу дослідження склали праці американських та європейських науковців. Увесь спектр опрацьованих джерел структурований у списку літератури.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у комплексному дослідженні ціннісних характеристик політичної мови, визначенні її функціональних можливостей як основи концептуалізації соціально-політичної реальності, встановленні ролі політичної комунікації у детермінації особливостей розгортання політичного процесу, загалом, та в контексті демократизації української державності, зокрема. Наукову новизну дослідження відображають теоретичні узагальнення.

Вперше:

– обґрунтовано особливості соціально-політичної реальності через призму функціонального потенціалу політичної мови; змодельовано ідею комунікаційної складової політичної системи, що визначає принципи організації каналів владно-суспільної взаємодії, закріплює за політичною мовою можливості суспільної стратифікації та формування інституту політичного лідерства, кодифікує програму суспільних цінностей, політичну свідомість і вектори політичної ідентифікації громадянського суспільства; розширено теоретико-практичний підхід до розуміння функціональних можливостей політичної мови;

– розкрито діалектичний зв'язок демократизації з політичною комунікацією: політичну мову визначено як одну з фундаментальних детермінант реформування українських соціально-політичних реалій, а поширення демократичного політичного дискурсу – як чинник інтенсифікації трансформаційних зрушень політичних орієнтирів української спільноти й циркуляції нового формату політичної еліти;

– здійснено порівняльний аналіз рефлексій з приводу демократії в українському та американському суспільствах; за допомогою співставлення різних інтерпретації концепту «демократія» українською та американською громадськістю, а також на основі вивчення специфіки використання демократичної риторики в політичному дискурсі України, визначено рівень та особливості консолідації демократії у межах української соціально-політичної системи.

Отримали подальшого розвитку:

– обґрунтування вирішальної ролі семантичного потенціалу політичного дискурсу в умовах формування єдиних ідеологічних орієнтирів і політичних цінностей громадянського суспільства;

– трактування політичної метафорології як основи когнітивного осмислення громадою загальних тенденцій політики;

– положення про вплив політичної комунікації на оптимізацію осмислення народом соціально-політичних відносин через призму трансформації комунікаційного середовища.

Поглиблено:

– методологію вивчення соціально-політичної реальності на основі комунікаційних детермінант із урахуванням форми політичного дискурсу громади, політичної культури й свідомості громадянського суспільства;

– розуміння закономірностей реформування української політики і консолідації демократії в умовах суспільно-політичних трансформацій через потенціал політичної мови;

– уявлення про механізми модернізації політичної системи шляхом розвитку комунікаційного поля громадсько-політичного життя.

Теоретичне і практичне значення одержаних результатів полягає у концептуалізації ціннісних характеристик політичної мови як чинника формування соціально-політичної реальності. Результати наукового дослідження можуть бути використані в подальшій розробці питання сутності та значення політичної мови. Окремі положення роботи можуть застосовуватись у рамках реформування комунікаційної складової української політичної системи в умовах демократизації системи соціально-політичних відносин і формування ефективних каналів владно-суспільної взаємодії з урахуванням функціональних можливостей політичного діалогу.

З огляду на сучасні виклики українського державотворчого процесу та інформаційну війну проти української громади, теоретичні узагальнення, викладені в дослідженні, сприятимуть виробленню системи національно-ідеологічних цінностей і формуванню єдиного курсу подолання інформаційної експансії, механізмів захисту політичної свідомості українського суспільства. Теоретична та практична база роботи може слугувати також матеріалом для викладання окремих тем з політології, загальної теорії політики, етнополітології, політичної лінгвістики, філософії політики, філософії мови в рамках навчального процесу.

Апробація результатів дисертаційного дослідження. Теоретичні напрацювання дослідження обговорювались на міжнародних і всеукраїнських наукових конференціях та семінарах, а саме: науково-практичній конференції «Християнство в історичній долі України (до 1025-річниці хрещення України-Руси)» (м. Кам'янець-Подільський, 25 травня 2013 р.); «Науковий діалог "Схід-Захід"» (м. Кам'янець-Подільський, 10 липня 2013 р.); ІІ-й всеукраїнській науковій конференції з міжнародною участю «Науковий діалог "Схід-Захід"» (м. Бахчисарай, 12 жовтня 2013 р.).

Публікації. Результати дослідження відображені у 8 публікаціях, з них 5 статей – у фахових виданнях з політичних наук (зокрема, 1 – у зарубіжному), 3 публікації – в інших наукових виданнях.

Структура дисертаційного дослідження. Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів і 13 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (229 найменувань). Загальний обсяг дисертації становить 208 сторінок, із яких основний текст – 174 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовується актуальність теми дисертації, її зв'язок з науковими програмами, визначаються мета і завдання, об'єкт і предмет дослідження, методологічні засади, наукова новизна та практичне значення отриманих результатів, наведені відомості щодо апробації та публікації результатів проведеного дослідження, структури й обсягу роботи.

Перший розділ – «Теоретико-методологічні засади дослідження політичної мови» – систематизує наукові підходи до розуміння змісту концепту політична мова. Функціональний потенціал комунікації розглядається через призму політико-філософського осмислення, на основі співставлення з теоретичними узагальненнями представників різних наукових шкіл. Мова мислиться як поліфункціональне явище, яке не тільки забезпечує спілкування та інформаційний обмін між представниками однієї спільноти, але й відповідає за значно ширший діапазон суспільного буття.

У *підрозділі 1.1. – «Політична мова як об'єкт політологічного дослідження»* – розкрито функціональний потенціал мови як середовище соціального спілкування, концептуальні підходи до розуміння політичної комунікації, значення мови для політичної науки. Стверджується, що вивчення мови як невід'ємного компоненту політики мало місце ще у найдавніші часи. Політична мова тривалий час перебуває у центрі уваги представників різних політичних шкіл і наукових традицій.

Серед мислителів, які позиціонували еволюцію взаємозв'язку політики і мови, виокремлено Сократа, Аристотеля, Платона, Фукідіда, Н. Макіавеллі, Т. Гоббса, Дж. Локка. У рамках висвітлення питання філософії мови та психологічного аспекту комунікації важливе місце відведено роботам Л. Блумфілда, Й. Вайсгербера, Л. Вітгенштайна, Б. Лі Ворфа, М. Гайдеггера, В. фон Гумбольдта, Е. Гуссерля, Е. Сепіра, Д. Серля, Ф. де Сосюра, Е. Кассірера, Дж. Остіна, Н. Павлової, Й. Тріра, Т. Ушакової, Н. Хомського. Екстраполяція мовознавчого наукового доробку в теорію політики та поява концепту «політична мова» дозволяє говорити про перспективи реалізації широкого кола функціональних аспектів мови у політичній сфері. Залежність політики від вербалізації та вагомість соціально-політичного діалогу «влада – соціум» закріплюють домінуючий статус мови у мережі політичних процесів та проектують комунікаційний вимір політичної реальності.

Підрозділ 1.2. – «Принципи, методи та категорії дослідження політичної мови» – пояснює зміст ключових категорій дослідження та значний спектр науково-методологічних підходів, що застосовуються в його межах.

Узагальнюється, що функціональні можливості політичної мови детермінують становлення соціально-політичного виміру державного моделювання. Поліваріантні механізми улаштування політичних конфігурацій суспільного буття дозволяють політичній комунікації виконувати не тільки незамінну функцію інформаційної циркуляції, але й визначати вектор консолідації політичного режиму та критерії реалізації політичної влади в

рамках державно-суспільної взаємодії. Конструктивний потенціал комунікаційних інтеракцій чітко відображається на функціонуванні таких інструментів організації політичного середовища як «ідеологія», «пропаганда», «політична міфотворчість», на формуванні політичного дискурсу як перманентно існуючого поля вербалізації громадських інтересів і транзиту інформаційних потоків. Теоретичним підґрунтям сформованих у підрозділі гіпотез послугував науковий доробок українських дослідників політичної мови, серед яких варто виокремити О. Білого, О. Бойка, М. Головатого, Л. Нагорну, В. Петренко та інших.

У *підрозділі 1.3. – «Мовно-комунікаційний вимір політичних відносин: наукові підходи до проблеми»* – обґрунтовано принцип улаштування комунікаційного поля політики, яке стає незамінним компонентом координації універсальних елементів політичної системи в рамках єдиного цілісного механізму. На основі опрацьованих джерел сформовано положення про комунікацію, яка не тільки формує політичну свідомість громадянського суспільства та забезпечує досягнення порозуміння між суб'єктами державної політики в рамках артикуляції громадських інтересів, але й створює фундамент для модернізації політичних конфігурацій соціального буття.

Підкреслюється, що сьогодні створюються передумови осмислення політичної мови не тільки в сенсі практичного поля візуалізації політики, а й ефективного джерела детермінації процесів політичного моделювання. Завдяки власним функціональним можливостям система політичної комунікації перетворюється з об'єкту впливу політичного процесу на суб'єкт політичного конструювання, що закладений в основи інституалізації політичного простору, стабілізації комунікаційних каналів суспільної взаємодії та визначення формату здійснення державного управління.

У **другому розділі – «Політична мова як складова моделювання соціально-політичних відносин»** – детальніше акцентується увага на функціональному різноманітті політичної мови та закономірностях її практичного втілення у формуванні політичної реальності. Політична мова розглядається у контексті креативного середовища творення політичного виміру та маніпулятивного поля програмування суспільної свідомості. На основі реалізації функціонального потенціалу політичної мови політична система набуває здатності до модифікації у напрямку гармонізації владно-суспільної взаємодії через канали інформаційного транзиту. За таких обставин політична комунікація аналізується у якості центрального елементу розвитку демократичної культури та забезпечення процедури становлення інформаційного соціуму. Комунікаційна теорія політичної системи покликана збалансувати соціально-політичні процеси, спрямована на артикуляцію суспільних ініціатив і матеріалізацію ідейного плюралізму громади в універсальну концепцію розвитку державної політики.

У підрозділі 2.1. – «Функціональні характеристики політичної мови» – вивчаються значні функціональні можливості політичної мови, які дозволяють обґрунтувати представлену у дослідженні гіпотезу щодо домінування політичної комунікації в рамках консолідації соціально-політичних

конфігурацій державного моделювання. Зміст таких припущень висвітлений в ідеях комунікаційної політичної системи. Успішність взаємодії політичних суб'єктів, у процесі артикуляції громадських інтересів, зумовлює ефективність здійснення політичної влади та визначення формату інституалізації політичного середовища. Окрім того, політичний дискурс громадянського суспільства спрямований на формування універсальних політичних цінностей та орієнтирів спільноти, програмує її свідомість й визначає рівень політичної культури.

Здійснений аналіз дозволяє стверджувати, що мовна матриця політичної реальності, яка матеріалізується у політичному дискурсі, кодифікує вектор політичної ідентифікації та імплементує демократичні архетипи політичного моделювання, зберігаючи при цьому плюралізм громадської думки при єдності загальних національних інтересів. Належний рівень реалізації соціально-політичного діалогу між інститутами державної влади, представниками домінуючих політичних сил і громадянським суспільством дозволяє говорити про перманентну модернізацію політичної системи на основі демократизації каналу інформаційного взаємообміну. Завдяки дієвим механізмам візуалізації політичного процесу, зокрема ЗМІ, громадська спільнота отримує можливість додаткового контролю над процедурами прийому політичних рішень і діяльністю політичної еліти.

Підрозділ 2.2. – «Політична мова як засіб маніпулятивного впливу на суспільну свідомість» – характеризує різноманітний арсенал технологій навіювання, що найчастіше використовуються політичними силами в рамках конкуренції за отримання політичних прерогатив.

Сформульовано застереження про надмірне застосування механізмів комунікаційного обману, яке деструктивно впливає на неупередженість процесів візуалізації політичного середовища і можливості правової форми здійснення державної влади. Поширення політичних міфів, формування завуальованих політичних стереотипів, використання семантичного потенціалу політичних категорій у заангажованому форматі поглиблює суспільне розшарування і призводить до персоніфікації політичного процесу, закріплюючи основні преференції за окремими привілейованими представниками політичної еліти. Відтак, зазначається, що мова може використовуватись як джерело проекції упередженої суб'єктивної реальності, що не відповідає дійсному стану речей.

Підрозділ 2.3. – «Соціальна диференціація та формування політичного лідерства в рамках вербальної взаємодії» – пояснює важливий функціональний аспект політичної мови – диференціацію суспільства.

Залежно від рівня осмислення контенту політичної комунікації, громада розподіляється на тих, хто без належної рефлексії сприймає зміст існуючого в межах політичної системи дискурсу, тих, хто його виражає, і тих, хто знаходиться у центрі його генерування. Завдяки характеру рефлексії політичної комунікації формується привілейований суспільний прошарок. У контексті розвитку сучасного інформаційного суспільства високий рівень комунікаційної компетенції та розуміння мовної матриці політичного процесу позиціонує в

одному вимірі з доступом до політичних чи економічних преференцій. Розбіжності у характері інтеграції суспільства до політичного діалогу дозволяють запровадити нову категорію – «комунікаційна еліта», яка об'єднує людей наближених до центрів формування політичного дискурсу. Таким чином, політична мова є не тільки ефективним інструментом консолідації громадянського суспільства, але й подекуди, ресурсом соціальної стратифікації, на чому особливо наголошується у дисертації.

У *підрозділі 2.4. – «Канали мовно-комунікаційних відносин суб'єктів політики»* – сформовано тезу про те, що поступальний розвиток політичної свідомості громади, модернізація каналів владно-суспільної взаємодії та формування загальної системи демократичних цінностей створюють ефективні політичні конфігурації соціального буття. Превалювання окремих суб'єктів політики знаходиться не у площині формування відокремленої від народу еліти, а у рамках становлення інституту політичного лідерства, здатного виражати суспільні інтереси й позиціонувати національні пріоритети вище індивідуальних інтенцій. Належне функціонування каналів артикуляції громадських інтересів і роз'яснення політичних намірів правлячої верхівки дозволяє забезпечити консолідацію суспільних очікувань та сприяє становленню цілісної, ефективної політичної системи. Фундаментальне значення для балансування відносин політичних акторів має комунікація, яка створює належне середовище для реалізації колективної політичної волі і сприяє донесенню очікувань та ініціатив спільноти до представників державної влади.

У **третьому розділі – «Політична мова в умовах модернізації інформаційного простору»** – розглядаються ключові принципи та інструменти реалізації політичної мови, аналізуються основи функціонування комунікаційного простору та особливості улаштування каналів владно-суспільної взаємодії.

Підрозділ 3.1. – «Політична мова як фундаментальна основа інформаційного процесу» – розкриває залежність циркуляції інформації від моделі політичної комунікації. Інформація формує суспільний світогляд, відповідає за поширення політичних ідей та ведення державної політики.

Квінтесенцією функціональних пріоритетів інформаційного середовища соціально-політичного буття є забезпечення ефективного транзиту інформації, здатного неупереджено формувати власний політичний світогляд спільноти та адекватно орієнтуватись у широкому діапазоні політичних подій. Окрім того, як свідчать результати проведеного аналізу та численних наукових досліджень, політична комунікація покликана забезпечити адекватне і рівномірне залучення соціуму до інформаційного супроводу політичного процесу. Підкреслюється, що належний рівень інформаційної компетенції дозволяє політичним лідерам здійснювати стратегічне планування державної політики, яке зумовлює ефективну реалізацію політичного курсу та чітку позицію країни у зовнішніх зносинах.

У підрозділі 3.2. – «Реалізація потенціалу політичної мови через засоби масової інформації» – досліджується функціональне поле політичної

комунікації через призму інструментів його практичної реалізації.

Стверджується, що важливі прерогативи сьогодні покладені на функціонування неупередженого інституту засобів масової інформації. Медіа, що не перебувають у власності окремих політичних суб'єктів і підконтрольні громадянському суспільству – ключовий крок на шляху модернізації політичної системи. Візуалізація політичної діяльності інститутів державної влади через ЗМІ залучає суспільство до формування власної оцінки реального стану речей та сприяє ефективній артикуляції громадських інтересів, ініціатив та очікувань. Як невід'ємний елемент конструктивного функціонування нового формату суспільства, медіа потребують постійної інтеграцій в інформаційний вимір політики. У разі належного і неупередженого виконання своїх обов'язків, ЗМІ можуть стати новою ланкою політичної влади, розширюючи можливості контролю за діяльністю органів правління.

Важливим компонентом, закладеним в основу теоретичного обґрунтування *підрозділу 3.3. – «Політична мова як засіб інформаційних конфронтацій та інструмент стратегічного планування»* – є інформаційні конфронтації як конкуренція індивідуальних інтересів політичних акторів, що може відбуватись на рівні внутрішньополітичної арени і в міжнародному вимірі.

У зазначеному контексті, функціональний потенціал політичної мови, реалізований в маніпулятивних операціях, детермінує здійснення впливу суб'єкта комунікації на ментальні установки індивідуума в рамках інформаційних конфронтацій. Ефективне застосування синтаксичних комбінацій та семантичного плюралізму інтенсифікує асиміляцію кодифікованих символів повідомлення у суспільній свідомості. Мобілізація технологій лінгвістичного навіювання та створення належного експресивного поля інформаційної абсорбції дозволяє викликати в об'єкта інформаційного протиборства і суспільства, як третього елемента конфронтаційної структури, відповідні асоціативні реакції з подальшим моделюванням програми політичної поведінки. Загалом, інформаційні конфронтації розглядаються як фундаментальний інструмент ідеологічної інтервенції на рівні міжнародних відносин державних інституцій та глобальних політичних акторів, дієвий механізм здобуття політичних преференцій в області індивідуальних конфліктів представників окремої політичної спільноти.

Четвертий розділ – «Специфіка імплементації сучасної політичної мови в Україні» – пояснює особливості функціонування політичної комунікації в українському соціально-політичному просторі та вплив визначальних тенденцій трансформації політичного дискурсу на становлення української державності. Здійснено комплексний аналіз принципів використання політичного дискурсу політичними акторами, в залежності від типу їхньої політичної ідентифікації, та визначено перспективи і ключові загрози вдосконалення мовно-комунікаційних можливостей українського політичного процесу.

Підрозділ 4.1. – «Українська демократизація як каузальний чинник політичної мови» – спрямований на вивчення у контексті заявленої

проблематики закономірностей демократичного реформування української політики.

У межах підрозділу вказується на те, що окрім комплексних процесів в економічній, політичній та громадській сферах, демократизація українського соціально-політичного простору була детермінована структурними змінами і трансформацією смислового наповнення політичного дискурсу. Інтеграція демократичної матриці політичної комунікації у політичну свідомість й цінності радянської спільноти зумовила поширення відповідних установок демократичного політичного світогляду. Таким чином, незалежна українська громада отримала можливість самостійно формувати власну модель державного правління з відповідним форматом політичної комунікації. Проте, відсутність конструктивного політичного діалогу в межах української політичної системи призвів до конфронтації українського народу з політичною елітою на шляху становлення демократії. В той же час, виникла негайна потреба у модернізації гібридної системи політичної комунікації, що відзначається відсутністю ефективних функціональних каналів взаємодії та інформаційного обміну між інститутами державної влади й активним громадянським суспільством.

Підрозділ 4.2. – «Використання лексико-семантичних технологій в моделюванні українського політичного дискурсу» – відображає алгоритми практичного використання політичного дискурсу українськими політиками та визначає рівень комунікаційної компетенції громадянського суспільства.

Виявлений характер моделювання політичної комунікації підтверджує недостатній рівень громадської рефлексії мовної матриці. Політична мова продовжує залишатись центром формування суб'єктивної політичної реальності. Однією зі ключових технологій проекції політичної реальності визначено політичну метафору як основу змалювання політичного процесу у доступному для широких громадських кіл понятійному полі з використанням відповідної лексики. Проте часто функціональний потенціал політичної мови використовується у рамках маніпулятивного впливу на суспільну свідомість з метою отримання окремими політичними суб'єктами належного вектору політичної ідентифікації української спільноти, що суперечить реформаторській стратегії консолідації демократичних політичних цінностей у моделі українського державного управління.

У рамках *підрозділу 4.3. – «Перспективи вдосконалення мовно-комунікаційних можливостей українського політичного процесу»* – осмислюються перспективи розвитку української системи політичної комунікації та визначається можливість рефлексії суспільством актуальних категорій мовної матриці міжнародного політичного середовища.

Наголошується, що адекватне аналітичне сприйняття контенту політичного каналу комунікації та ефективна візуалізація власних поглядів й ідеологічної концепції організації політичного простору здатні інтенсифікувати становлення України як впливового актора глобальної політичної арени. Ефективне моделювання мовної парадигми української політики створює перспективу превалювання країни у розподілі політичних цінностей на

міжнародному рівні й забезпечення стабільності, балансу внутрішнього політичного середовища. Досі відчутною є загроза того, що український політичний простір залишатиметься доступним для комунікативної інтервенції інших представників міжнародної спільноти в рамках інформаційних конфронтацій з метою деструкції ідеологічної матриці політичного процесу та імплементації зарубіжних архетипів кодифікації суспільної свідомості, поведінки та політичної ідентифікації. Окреслено досить високий ризик того, що український соціум буде неспроможним орієнтуватися у значенні тезаурусу понять ліберальної ідеологічної матриці та практичних засадах демократичної програми організації державної політики, що нівелює потенціал продуктивності реалізації концепції розбудови українського соціально-політичного простору, обраної шляхом консенсусу соціальних ініціатив та інтенцій політичної еліти.

У **висновках** узагальнено наявні теоретичні напрацювання з питань осмислення інформаційно-комунікаційного середовища політичного розвитку, обґрунтовано функціонування політичної мови як інструмента концептуалізації соціально-політичних відносин.

Ряд визначальних положень дозволяють сформулювати загальні підсумки дослідження та окреслити перспективи подальших наукових пошуків.

1. Завдяки інтегративному потенціалу політична мова проникає в усі сфери соціально-політичного буття. З огляду на широкий діапазон залучення комунікації до моделювання суспільно-політичної реальності, мову варто розглядати не тільки через призму політичного процесу, але й у рамках філософської інтерпретації функціонального змісту поняття. За допомогою систематизації лінгво-філософських підходів до розуміння сутності мови, що полягає в аналізі ідей гумбольдіанства, структуралізму, дескруптивізму та теоретичного доробку представників постмодерністських філософських течій щодо владного дискурсу й когнітивного сприйняття соціальної реальності, зроблено висновок стосовно значного функціонального потенціалу комунікації за умов екстраполяції лінгво-філософських категорій в область політики. Розширення теоретичного осмислення функціональних можливостей політичної мови та компаративне співставлення наукового доробку представників різних наукових шкіл дозволяє грунтовніше зрозуміти сутність політичної комунікації у процесах соціально-політичної концептуалізації та визначити, що загальнотеоретичні уявлення про значення мови у суспільно-політичному бутті пройшли еволюцію від інструменту вербалізації політичного процесу до структурної матриці його генерування.

2. На основі власних функціональних можливостей політична мова формує універсальне комунікаційне середовище соціально-політичної реальності, яке має безліч структурних вимірів і специфічних векторів їхнього втілення. У рамках обміну інформацією між представниками соціуму як суб'єктами політичного процесу виникає поліфункціональне поле політичного дискурсу, що моделює канали громадської комунікативної взаємодії та створює незамінне середовище концептуалізації соціально-політичного буття. Політична мова закріплює основи комунікації, забезпечує функціонування

каналів інформаційного взаємообміну та створює сприятливі умови взаємодії політичних суб'єктів, де переважаючий політичний статус риторики державних органів влади порівнюється з дискурсом громадської спільноти. Моделюючи інформаційно-комунікаційний вимір соціально-політичного буття, політична мова продукує вироблення каналів владно-суспільної взаємодії, генерує ідейну диверсифікацію політичного процесу та детермінує кореляцію структурних елементів політичної системи.

3. Специфічний набір фундаментальних функцій політичної мови, спрямованих на становлення політичної системи, організацію владно-суспільної взаємодії та програмування норм політичної поведінки громадянського суспільства, став лейтмотивом теоретичного обґрунтування концепції «комунікаційної політичної системи». Зміст зазначеного підходу закріплює за політичною мовою ключову роль при визначенні векторів перебігу політичного процесу та позиціонує комунікацію як центр облаштування політичної системи й конструювання соціально-політичної реальності. У практичному вимірі, політична мова виступає важливим інструментом формування політичного діалогу, який забезпечує правову легітимацію курсу державної політики, візуалізує політичні рішення й орієнтири правлячої верхівки, дозволяє здійснювати артикуляцію громадських інтересів, виявлення суспільного світогляду, моделювання програми політичної поведінки та політичної ідентифікації громадського суспільства. Комунікація детермінує демократизацію владно-суспільних взаємовідносин й відображається на ефективності функціонування фундаментальних принципів демократичного розвитку, таких як диференціація політичної влади, представництво громадських інтересів і виборність державних інститутів.

4. Загалом, функціональні потенції політичної мови зміцнюють ключове становище комунікації в соціально-політичному бутті. Надалі у міжнародній та локальній політичній площинах, збережеться тенденція залежності владних, економічних, силових ресурсів від комунікативної компетенції в рамках становлення інформаційного виміру соціально-політичних відносин. Моделюючи соціально-політичну реальність, мова відповідатиме за характер розгортання політичного процесу. Перевага функціональних можливостей мови у політичних реаліях закріплюється концептуалізуючим потенціалом цього явища, при чому як на міжнародній арені, так і в Україні. Своєрідна мовна матриця, що поєднує алгоритми вироблення політичних цінностей, культурних орієнтирів, програми поведінки та форми мислення, залишає за собою визначальне місце у кодифікації суспільної політичної свідомості. Моделювання ефективного комунікаційного середовища владно-суспільної взаємодії і каналу інформаційного обміну поступово перетворюється у невід'ємний компонент модернізації соціально-політичного устрою. Консолідація демократичного політичного режиму та формування прогресивної ліберальної матриці політичної свідомості громадянського суспільства перебуває у площині комунікаційної детермінації. Саме тому, політична мова – це не тільки єдиний механізм візуалізації політичного процесу, а й рушійна сила його перманентної еволюції.

5. Важливим функціональним аспектом дієвого інструментарію політичної мови виступає її маніпулятивний потенціал. Будь-який акт комунікації складається з суб'єкта мовлення та реципієнта, в напрямку якого відбувається адресація сказаного. Шляхи інтерпретації інформації здатні проходити через фільтр свідомої імпліцитної маніпуляції, що модифікує реальне значення та зміст сказаного, задля формування потрібної маніпуляторові реакції об'єкта соціально-політичного діалогу. Корегування політичної реальності за допомогою маніпулятивних механізмів здатне впливати на синхронізацію бажаної поведінки та ідентифікацію політичного світогляду суспільства й окремого політичного актора. В рамках функціональних характеристик політичної мови здійснюється нав'язування ідеологічних парадигм шляхом політичної пропаганди, цілеспрямована трансформація політичної реальності та конструювання популістських політичних образів через політичну міфологію, моделювання політичного дискурсу, метафоризацію комунікації. Особливо яскраво вищезгадані тенденції матеріалізуються у інформаційних конфронтаціях між політичними акторами за здобуття окремих політичних преференцій, що можуть відбуватись не тільки у рамках внутрішньосистемної боротьби за електорат, але й у межах міждержавних суперечок. Маніпулятивний аспект політичної мови породжує диверсифікацію суспільства за рівнем рефлексії політичної комунікації та позиціонує мовну компетенцію у центр каналу формування політичних еліт.

6. Політична мова здійснює важливу роль у процесах модернізації української політики. Трансформаційний потенціал мовної структури зумовив деідеологізацію радянської політичної системи з висхідним процесом демократизації політичного режиму. Імплементація мовних технологій модернізації соціально-політичної обстановки інтенсифікувала формування нонконформістського демократичного політичного дискурсу з відповідним політичним устроєм у рамках української державності. Колишня програма радянської комунікації втратила свої функціональні можливості і не вистояла в ідеологічній конфронтації з новими ліберальними цінностями й дискурсом демократичного політичного устрою.

Еволюцію українського комунікативного процесу варто розцінювати у двох вимірах функціональної орієнтації. Перший полягає у диверсифікації суспільства на основі залучення до системи політичної комунікації, другий – у виробленні комунікаційного поля нової демократичної формації і становлення громадянського суспільства. Політична мова часто застосовується для акцентованої експропріації політичної активності українського суспільства та маніпуляції публічною думкою у власних інтересах групою найвпливовіших політичних акторів. Шляхом використання механізмів політичного навіювання відбувається тінізація домінантної цілі варіативних політичних сил – здобуття політичної влади. Таким чином, ресурс політичної мови використовується не для систематизації ідеологічної матриці політичного дискурсу, а для імпліцитного впливу на політичне життя українського суспільства. Комунікаційний плюралізм політичного дискурсу в Україні перетворюється на багатопартійний конформізм. Становлення нової комунікаційної еліти

супроводжується використаннями широкого діапазону маніпулятивного інструментарію. Зокрема, інформаційне поле стало продуктивним середовищем для розвитку чисельних політичних міфів, що створювали паралельну реальність української політики. Поширення набуло й використання політичної метафори в рамках маніпуляційного впливу на суспільну свідомість. Політичні події зображуються через призму близьких для громадського сприйняття категорій і шляхом навішування доступних ярликів. За таких умов, уся демократична варіативність політичних світоглядів в Україні зводиться до одного понятійного поля, що синтезує різноманіття ідеологічних парадигм.

7. Демократизація українського політичного дискурсу супроводжувалась появою нових категорій з конструктивним смисловим полем, що втілені в основі ліберальної ідеологічної матриці. Зазначений аспект інтенсифікував становлення громадянського суспільства, якому характерні демократична форма політичної свідомості та поступовий розвиток політичної культури. Використання широко діапазону лексико-семантичних механізмів моделювання українського політичного дискурсу перебуває під впливом демократичних модифікацій, що дозволяє закріплювати за політичною мовою статус механізму ліберальної реформації української спільноти.

Поява нового формату суспільної рефлексії та поширення нових концептів демократичного походження свідчить про прогресивний вектор політичної модернізації українського соціально-політичного простору. Проте, компаративне співставлення українського і американського політичного дискурсів дозволяє стверджувати, що дотепер, практичний прояв мовної матриці українського соціально-політичного простору (який відображається у наявних політичних цінностях, орієнтирах політичної культури та програмі поведінки й комунікаційно-політичної ідентифікації) залишається на перехідному етапі і не допускає повноцінну консолідацію демократичного устрою нового формату. Імплементація ліберальних ціннісно-смислових орієнтирів з подальшим когнітивним осмисленням українським суспільством реального змістового наповнення комунікаційного поля потребує комплексної модернізації рівня політичної свідомості громадянської спільноти та розширення динаміки розвитку політичної культури, без чого форма використання смислового потенціалу демократичної комунікації залишатиметься на рівні несвідомого архаїчного мислення.

Фундаментальною основою якісної модернізації комунікаційного виміру української політики та реформування механізмів суспільної рефлексії є балансування діалогу між політичною владою та громадянським суспільством. Створення універсальної програми політичних цінностей, установок і орієнтирів, що засновується у ліберальній ідеологічній матриці, детермінуватиме становлення демократичних засад української політичної системи, активістського формату політичної культури громади та політичної свідомості патріотичного налаштування і національної єдності. Реформація української політики в контексті реалізації функціональних можливостей політичної комунікації полягає у нагальній необхідності комплексної раціоналізації каналу інформаційної кореляції елементів комунікаційно-

політичного середовища – політичної влади, громадянського суспільства та ЗМІ. Політичні сили, при прийнятті рішень та виробленні програми власних дій, зобов'язанні не лише керуватись індивідуальними інтересами, а відповідати очікуванням власного електорату, артикулювати суспільні інтенції та ініціативи. Відповідна діяльність політичної влади на засадах громадського контролю відбуватиметься, в тому числі, через канали інформаційної взаємодії. Легітимація політичного правління здійснюватиметься на основі перманентного владно-суспільного діалогу. За цих обставин політична комунікація функціонуватиме в напрямку презентації реальних громадських інтересів, а не маніпулятивного впливу на них з боку впливовіших суб'єктів.

Мовна матриця української політики продовжує перебувати у центрі модернізації соціально-політичних відносин. Консолідація західноєвропейських ліберальних цінностей у системі українських політичних координат потребує грунтовнішого аналізу розвитку особливостей політичної комунікації. Функціональний потенціал політичної мови та її роль у концептуалізації політичної реальності відкривають значний діапазон дослідницької проблематики, якісно розширити теоретико-прикладне поле політичної науки. Саме тому, з огляду на конструктивні можливості мовного феномену, він завжди залишатиметься перспективним об'єктом наукового вивчення.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових виданнях

1. Найчук А. А. Політична мова як домінантний елемент соціальної стратифікації: історичний аспект [Текст] / А. А. Найчук // Сучасна українська політика [Шеф-редактор Левенець Ю. А.]. – К. : Вид-во «Центр соціальних комунікацій», 2012. – Вип. 27. – С. 123-132.

2. Найчук А. А. Маніпулятивний інструментарій політичної мови [Текст] / А. А. Найчук // Політологічний вісник [Відп. ред. Кирилюк Ф. М.]; Зб-к наук. праць. – К. : «ІНТАС», 2012. – Вип. 66. – С. 251-265.

3. Найчук А. А. Функціональний потенціал політичної метафори в українському політичному дискурсі [Текст] / А. А. Найчук // Політологічний вісник [За заг. ред. Ф. М. Кирилюка]; Зб-к наук. праць. – К. : «ВАДЕКС», 2013. – Вип. 69. – С. 402-417.

4. Найчук А. А. Демократична трансформація української соціально-політичної системи в рамках потенціалу функціонального інструментарію політичної мови [Текст] / А. А. Найчук // Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22. [Відп. ред. О. В. Бабкіна] – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, 2013. – Випуск 12. – С. 127-131.

5. Найчук А. А. Лингвистический аспект манипулятивного воздействия в политике [Текст] / А. А. Найчук // Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Science. – Budapest, 2014. – № 18. – С.91-96.

Тези наукових конференцій

6. Найчук А. А. Механізми реалізації маніпулятивної функції політичної мови [Текст] / А. А. Найчук // Збірник наукових праць студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. – 2011. – № 5 – С. 21-22.

7. Найчук А. А. Демократизація української соціально-політичної реальності в рамках функціонального потенціалу політичної мови [Текст] / А. А. Найчук // Науковий діалог «Схід-Захід» : Матер. всеукр. наук. конфер. з міжнар. участю (м. Кам'янець-Подільський, 10 липня 2013 р.) : у 4-х частинах. – Дн. : ТОВ «Інновація», 2013. – Ч. 2. – С. 179-182.

8. Найчук А. А. Комунікативний вимір зовнішньої політики України [Текст] / А. А. Найчук // Науковий діалог «Схід-Захід» : Матер. II всеукр. наук. конфер. з міжнар. участю (м. Бахчисарай, 12 жовтня 2013 р.) : у 4-х частинах. – Дн. : Видавництво «Інновація», 2013. – Ч. 4. – С. 47-50.

АНОТАЦІЇ

Найчук А. А. Політична мова як інструмент концептуалізації соціально-політичних відносин. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.01 – теорія та історія політичної науки. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2015.

Здійснено всебічний аналіз політичної мови як інструменту концептуалізації соціально-політичної реальності. Визначено діапазон функціональних потенцій комунікації як джерела моделювання соціально-політичних відносин. Сформовано структурну модель інформаційного простору та представлено закономірності впливу комунікації на політичну систему в умовах політичної модернізації суспільства. Розкрито комунікаційну концепцію політичної системи.

Встановлено місце політичної мови в процесах модернізації політичного устрою та демократизації політичної системи. Проведено компаративний аналіз вербалізації концептів політичного дискурсів України і США з метою визначення форми консолідації демократичного політичного режиму в українських соціально-політичних реаліях.

Ключові слова: політична мова, соціально-політичні відносини, політична комунікація, інформаційний простір, мовна матриця політичного процесу, комунікаційна теорія політичної системи, вербалізація політичної реальності.

Найчук А. А. Политический язык как инструмент концептуализации социально-политических отношений. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата политических наук по специальности 23.00.01 – теория и история политической науки. –

Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова. – Киев, 2015.

Осуществлен всесторонний анализ политического языка как инструмента концептуализации социально-политической реальности. Определен диапазон функциональных потенций коммуникации как источника моделирования социально-политических отношений. Сформирована структурная модель информационного пространства и представлены закономерности влияния коммуникации на политическую систему в условиях политической модернизации общества. Раскрыто коммуникативную концепцию политической системы.

Определено место политического языка в процессах модернизации политического устройства и демократизации украинской политической системы. Проведено компаративный анализ вербализации концептов политического дискурса Украины и США с целью определения формы консолидации демократического политического режима в украинских социально-политических реалиях.

Ключевые слова: политический язык, социально-политические отношения, политическая коммуникация, информационное пространство, коммуникационная матрица политического процесса, коммуникационная теория политической системы, вербализация политической реальности.

Naychuk A. A. Political Language as an Instrument in Conceptualization of Socio-Political Relations. – Manuscript.

Dissertation for scientific degree of candidate of political sciences, specialty 23.00.01 – theory and history of political science. – National Pedagogical Dragomanov University. – Kyiv, 2015.

This work deals with comprehensive analyses of political language as an instrument in conceptualization of socio-political relations. In the frames of research, communicational potential defined as a source of the socio-political relation modeling, formed structural model of informational space and submitted appropriateness of communicational impact upon political system in the conditions of social political modernization, established place of political language in processes of political configurations modernization and democratization of Ukrainian political system, performed comparative analyses of Ukrainian and American discourse and verbalization of their concepts with purpose to define the form of consolidation of democratic political regime in Ukrainian socio-political realities.

Political language submitted not only as an instrument that provides verbalization of political process in its verified displays, but as a structural matrix that generates political space and determines circumstances of political events. According to this assumption, in the base of political process lies a multidimensional communicative matrix. This matrix constructs the complex model of social consciousness, defines the direction of political identification, sets a level of political reflection and makes a project of socio-political reality.

On the base of political language potential this work distinguishes political democratization through the direction of communicative transformation.

Modernization of Ukrainian socio-political configurations is estimated as coincidence of political, economical, cultural and communicative determinants. Simultaneously, comparative analyses of Ukrainian and American political discourses, performed in this investigation, establish a specific appropriateness according to which the level of communicative matrix of Ukrainian political process, communicative competence of Ukrainian political elite and the program of social political consciousness can't allow immediate adaptation of western political values and complete consolidation of democratic political regime. Contemporary communicative field of Ukrainian socio-political model doesn't completely corresponds to western communicative matrix that generates liberal ideology. In this case, we must perform a delicate balancing act between our reformative intensions and existing level of political culture involved into formation of our ideological strategy. Political reflections of Ukrainian nation and acknowledgement of political process depends on our communicative matrix and orientation in real essence of political concepts interlinked with modern democratic tendencies. Success in modernization of Ukrainian socio-political reality consists in effective modernization of communicative matrix of Ukrainian political process.

Keywords: political language, socio-political relations, political communication, informational space, communicational matrix of political process, communicational theory of the political system, verbalization of political reality.

Підписано до друку 27.05.2015 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Наклад 100 прим. Зам. № 232
Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26.

НБ НПУ
імені М.П. Драгоманова

100304326